

***ERCIYES ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DÖNEM 3 ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE ANATOMİ EĞİTİMİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ
ERCIYES UNIVERSITY TERM 3 MEDICAL STUDENTS' SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTIC AND OPINIONS ON ANATOMY EDUCATION**

**Hatice GÜLER¹, Ayşe ÖMERLİ², Fatma YILMAZ², Tuğba POLAT², Tolga ERTEKİN³,
Mehtap NİSARİ², Özge AL², Seher YILMAZ¹**

¹Bozok Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Yozgat

²Erciyes Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Kayseri

³Afyon Kocatepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Afyon

ÖZ

Eğitim hedeflerine ulaşıp ulaşılamadığını belirlemede kullanılan araştırma yöntemlerinden biri de öğrenci geri bildirimleridir. Bu çalışmada anket tekniği kullanılarak Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 3 öğrencilerinin anatomi eğitimi hakkındaki düşüncelerinin ve çeşitli demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla dokuz soruya gönüllülük esasına dayanılarak cevap vermeleri istendi. Çalışmaya 96 öğrenci dahil edildi. Bu çalışmadan elde ettiğimiz veriler SPSS paket programının 15. versiyonu kullanılarak analiz edildi. Yaş ortalaması 21.0±1.24 idi. Öğrencilerin % 51'i Kayseri'de ikamet etmekteydi. Tıp Fakültesine gelen öğrencilerin çoğunluğunun Anadolu Lisesi mezunu olduğu, ailelerinin eğitim durumlarının yüksek olduğu belirlendi. Öğrencilerin % 65.5'i anatomi dersini yeterli gördüklerini, % 53.1'i dersin beklentilerini karşıladığını ve % 66.7'si anatomi dersinin verimli olduğunu belirtti. Elde edilen veriler ışığında anatomi ders saatinin yeterli olduğu tespit edilmiş olup; ders saatindeki yeterliliğe paralel olarak dersin verimli olduğu ortaya konmuştur. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile üniversite tercihleri arasında bağlantı kuran çalışmalara rastlanmamıştır.

ABSTRACT

One of the research methods used to determine whether the educational objectives have been achieved is student feedback. In this study, the participants were asked to respond to nine questions on a voluntary basis in order to determine the thoughts and various demographic characteristics of the students of Erciyes University Faculty of Medicine by using the questionnaire technique. 96 students were included in the study. The data obtained from this study were analyzed by using the 15th version of SPSS package program. The mean age was 21.0 ± 1.24. 51% of the students were residing in Kayseri. It was determined that the majority of the students who came to Faculty of Medicine were graduates of Anatolian High School and the education level of their families was high. 65.5% of the students thought that they thought the anatomy course was sufficient, 53.1% of them met the expectations of the course and 66.7% of them said that the anatomy course was efficient. In the light of the data obtained, it was found that the anatomy course was sufficient. The course was found to be efficient in parallel with the qualification of the course hour. No studies have been found to establish a relationship between the socio-demographic characteristics of the students and their university preferences.

Anahtar kelimeler: Anatomi; Tıp öğrencisi; Eğitim; Geri bildirim.

Keywords: Anatomy; Medical Student; Education; Feedback.

**Bu çalışma 18-20 Ocak 2013 tarihleri arasında Kayseri'de düzenlenen Anatomi Günleri 2013 Lisansüstü Eğitim konulu bilimsel toplantıda poster bildiri olarak sunulmuştur. Çalışma herhangi bir kurum/ kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Makale Geliş Tarihi : 02.04.2018

Makale Kabul Tarihi: 21.01.2019

Corresponding Author: Dr. Öğr. Üyesi Seher YILMAZ, Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, YOZGAT e-mail:sehery38@hotmail.com

GİRİŞ

Tıp eğitiminde uygulanacak en doğru yöntemi bulmaya yönelik arayışlar değişen dünya koşullarına paralel olarak sürmektedir. Tıp fakültesinde öğrenim gören yetişkin bireylerin öğrenme özelliklerinin bilinmesi, öğrenci profollerinin belirlenmesi, tıp eğitiminde daha iyiye ulaşma adına faydalar sağlayacaktır. Eğitim, "Bireylerin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve istedik değişimler meydana getirme süreci olarak" tanımlanmıştır. Eğitim ile amaçlanan, bireylere bilgi kazandırılması ve bu bilgiyi pratiğe geçirebilme yeteneğinin öğretilmesidir

Çalışmanın güvenilirliği amacıyla öğrencilerin ad, soyad yazmamaları istendi. Araştırma kesitsel bir araştırma olarak yapıldı. Anket yöntemiyle toplanan verilerin analizi SPSS paket programının 15. versiyonu ile gerçekleştirildi.

BULGULAR

Öğrencilerin % 46.9'u Anadolu Lisesi mezunudur (Tablo I). Öğrencilerin % 84.4'ünün üniversite tercihleri sırasında bölüm tercihlerini kendilerinin yaptıkları belirlenmiştir.

Tablo I: Araştırmaya alınan öğrencilerin mezun oldukları liselerin dağılımı

Mezun Olunan Lise	n	%
Anadolu Lisesi	45	46.9
Fen Lisesi	40	41.7
Genel Lise	11	11.4
Toplam	96	100

(1). Tıp eğitiminin amacı, 1988 yılında Edinburg Deklerasyonu'nda "insanların sağlığını iyileştirecek hekimler yetiştirmek" olarak bildirilmiştir (2). 1998 yılında Dünya Tıp Eğitimi Federasyonu (DTEF) tıp eğitiminde uluslararası standartların olması gerekliliğini ortaya koymuştur (3). Ülkemizdeki tıp eğitimi programları için; ulusal gereksinimleri değerlendirerek evrensel kuralları ve standartları belirlemek ve sürekli geliştirilmesini sağlamak amacıyla 2008 yılında Tıp Dekanları Konseyi inisiyatifinde Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon Kurulu (UTEAK) çalışmalarına başlamıştır. Daha sonra bu çalışmalar bağımsız bir kuruluş olan Tıp Eğitimi Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği'nce (TEPDAD) yürütülmüştür (4). Ülkemizdeki tıp fakültelerinde başlıca uygulanan eğitim sistemleri; klasik eğitim sistemi, probleme dayalı eğitim sistemi ve entegre eğitim sistemidir. Entegre eğitim sistemi, birçok tıp fakültesi tarafından tercih edilmektedir (5,6). Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesinde entegre eğitim sistemi toplamda altı yıl olmak üzere birer yıllık altı döneme ayrılarak uygulanmaktadır (7).

Yapılan bu çalışmada, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Dönem I ve Dönem II' de kadavra ve maket üzerinden anatomi eğitimi almış olan Dönem III öğrencilerinin; Anatomi eğitimi üzerine görüşleri alınmıştır. Çalışmanın amacı Dönem III öğrencilerinin Anatomi eğitimine yönelik düşüncelerini ve eleştirilerini değerlendirerek dersin işleyişinde yapılabilecek yeniliklerin ortaya konmasıdır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Çalışmanın evrenini Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi 2012- 2013 eğitim/ öğretim güz yarıyılında eğitim gören Dönem III öğrencileri oluşturmaktadır. Bu dönemde kayıtlı 288 öğrenci olup bunun 177' si erkek 111' i kız'dır. Evrenin 1/3 ü olan 96 öğrenci rastgelelik esasıyla dahil edilerek örneklem oluşturuldu. Öğrenciler sosyo-demografik özelliklerini ve anatomi eğitimi ile ilgili görüşlerini belirleyecek olan literatür taraması sonucunda oluşturulan dokuz soruluk bir ankete yanıt verdiler.

Ebeveynlerin eğitim durumu değerlendirildiğinde; annelerin % 40.6'sı ilköğretim, babaların % 47.9'unun üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin % 62.5'i anatomi ders saatlerinin yeterli olduğunu belirtmiştir (Şekil I)

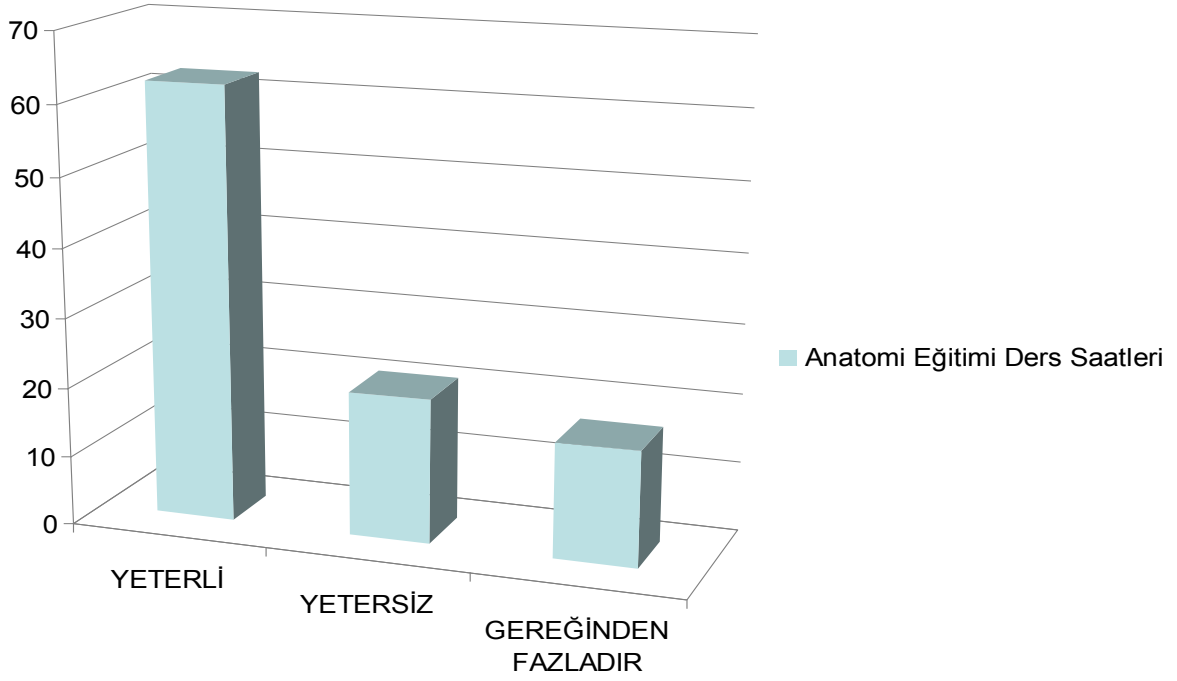
% 53.1'i dersin beklentilerini karşıladığını belirtirken (Şekil II), % 32.3'ü anatomi dersini "yeterince karşılamadı" olarak değerlendirmiştir. Anatomi eğitimi ders saatlerinin yeterliliği, Anatomi dersinin beklentileri karşılaması ve Anatomi dersi hakkındaki düşüncelerin sorulduğu sorular cinsiyet farklılığına göre değerlendirildiğinde sorulara verilen cevaplarda kız ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmedi ($p > 0.05$).

TARTIŞMA

Tıp eğitimi sırasında öğrencilerden alınan geri bildirimler, uygulanan eğitim programlarının içerik ve yöntemi ile ilgili geleceğe yönelik düzenleme yapılmasında önemlidir. Anket ile yapılan geri bildirimler eğitimin kalitesini ve eksikliklerini gösteren güvenilir bir yöntemdir Eğitimle ilgili yapılanmada uygulanması ön görülen programların geçerli ve nitelikli olabilmesi için iki yönlü iletişim kurulması zorunluluğu vardır. Başarılı bir eğitim programı hazırlanmasında eğitmen kadar öğrenci de önemlidir (8).

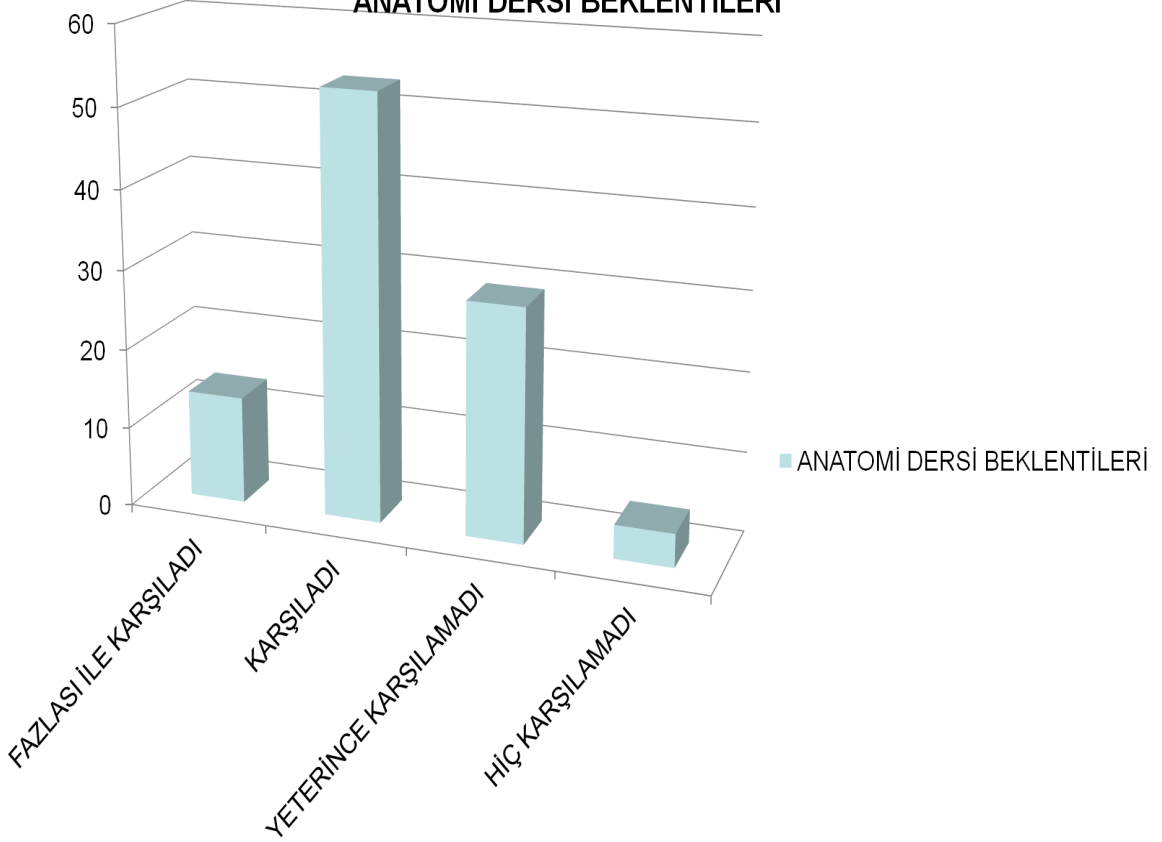
1997-98 yıllarında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitim gören 214 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada, uygulanan haftalık teorik anatomi ders saati açısından öğrencilerin %14.83'ü anatomi ders saatinin fazla olduğunu; %63.64'ü yeterli olduğunu; %21.53'ü ise ders saatinin az olduğunu ifade etmişlerdir. Haftalık laboratuvar saati açısından öğrencilerin % 4.41'i ders saatinin fazla olduğunu; %42.65'i yeterli olduğunu; % 52.94'ü ise az olduğunu belirtmişlerdir. Bizim çalışmamıza dahil ettiğimiz 96 öğrencinin %62.5'i anatomi ders saatlerinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bu oran Ankara Üniversitesi'nin yapmış olduğu çalışmanın teorik ders saati anket sonucuyla benzerlik göstermektedir (9).

ANATOMİ EĞİTİMİ DERS SAATLERİ

Şekil I. Anatomi eğitimi ders saatleri yeterliliği

ANATOMİ DERSİ BEKLENTİLERİ

Şekil II. Beklenti düzeyi

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 2001-2002 öğretim yılında Dönem II (n=108) ve Dönem III (n=71) öğrencilerinin anatomi eğitimi hakkındaki görüşlerini ve eleştirilerini değerlendirmek amacıyla anket yöntemiyle araştırma yapılmış ve öğrencilerin pratik ders saatlerinin artırılması (%20.1) ve kadavra diseksiyonuna katılım (%49.2'si en azından bir kez) yapabilmeleri yönünde isteklerinin olduğu bildirilmiştir. Çalışmada öğrencilerin %58.1'i anatomi teorik ders saatinin yeterli olduğunu belirtmişler (10). Bizim çalışmamızda da ders saatinin yeterli olduğunu belirten öğrenci oranı bu çalışmaya benzerlik göstermektedir (%62.5).

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 2004- 2005 öğretim yılında Anatomi eğitiminin 259 öğrenci tarafından değerlendirildiği çalışmada; Dönem I öğrencilerinin (% 55.6'sı) Anatomi derslerini orta, Dönem II öğrencilerinin ise (%78.1'inin) iyi olarak değerlendirdiği bildirilmiştir. Dönem I öğrencilerinin %84.3'ünün, Dönem II öğrencilerinin de %96.8'inin Anatomi derslerinde kadavranın önemli olduğunu düşündüklerini saptamışlardır. Ders saatleriyle ilgili veriler bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir (11).

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 2004-2005 öğretim yılında 2. Sınıf öğrencilerinin (n=180) anatomi eğitimini değerlendirmeleri amacıyla yapılan çalışmada; öğrencilerin %61.6'sı öğretim üyeleri ile derslerde rahatça iletişim kurabildiğini, %43.3'ü dersten konuyu anlamış olarak çıktığını ve %61.7'si de derslerden genel olarak memnun olduğunu vurgulamışlardır. Çalışmada öğrencilerin %60.2'sinin teorik ders saatlerini ve ders içeriklerini uygun bulduklarını ifade etmişlerdir (12).

2013- 2014 öğretim yılında tıp fakültesi öğrencilerinin aldıkları anatomi eğitimi memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi AD tarafından bir çalışma yapılmıştır. Çalışmaya Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 133, Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 222, Namık Kemal Tıp Fakültesinden 142 ve Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesinden 321 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin anatomi dersine yönelik memnuniyetleri orta düzeyde bulunmuştur (13).

Tıp Fakültesi anatomi dersine yönelik düşünce ve eleştirilerin değerlendirilmesi amacıyla mezuniyet sonrası Araştırma Görevlilerinin görüşlerinin de alındığı çalışmalar bulunmaktadır. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi temel ve klinik bilimlerinde görev yapan 212 araştırma görevlisinin anatomi eğitimi üzerine görüşlerini aldığı çalışmada; araştırma görevlilerinin %50.5'i buldukları bölümlerdeki lisans eğitiminde almış oldukları anatomi dersini yararlı, %24.1'i çok yararlı, %17.9'u yararlı olarak değerlendirmiştir. Bu çalışma öğrencilere yapılan anket sonuçlarıyla karşılaştırıldığında anatomi dersine yönelik memnuniyetin benzer olduğu görülmektedir (8). Öğrencilik dönemindeki anatomi dersine yaklaşımın asistanlık sürecinde de benzer olması; klinikte ihtiyaç duyulan anatomi bilgilerinin öğrencilik sürecinde yeteri kadar edinildiği şeklinde yorumlanabilir.

Yaptığımız çalışma öğrencilerin % 84.4'ünün üniversite tercihlerinde kendi istekleriyle Tıp Fakültesini tercih ettiklerini ortaya koymuştur. 2013 yılında Atay ve arkadaşlarının Dönem I öğrencilerinde yaptıkları anket çalışmasında da benzer sonuç olduğu görülmektedir. Bu

çalışma da 149 öğrencinin % 82.7'sinin kendi isteğiyle Tıp Fakültesini tercih ettiği ortaya konmuştur (14). Özellikle ülkemizde uygulanan üniversite seçme sınavının birkaç aşamadan oluşması öğrencinin sınav stresini artırmakta ve üniversite tercihlerini etkilemektedir. Yaptığımız çalışmada öğrencilerin yaklaşık % 85' i kendi isteği ile tıp fakültesini tercih ettiğini beyan ederek üniversite tercihlerinde kendi istedikleri bölümde okumaktadırlar. Bu durum bölümü kendi isteği ile okumak isteyen öğrencilerden alınan geri bildirimleri değerlendirirken daha yol gösterici veriler elde etmemizi sağlayacaktır.

Çalışmamızdan elde ettiğimiz ebeveynlerin eğitim durumlarına ilişkin verileri tartışabileceğimiz benzer makalelere rastlanmamıştır. Ebeveynlerin eğitim durumlarının da öğrencilerin üniversite tercihinde etkili olabileceğini düşünmekteyiz. Bu nedenle de çalışmamızın literatürde örnek olması ve benzeri çalışmaların da artırılması kanaatindeyiz. Ayrıca anatomi eğitimine yönelik öğrencilerin düşünce ve eleştirilerini belirlemek amacıyla anket yoluyla yapılan çalışmaların sonuçlarının benzer olduğu görülmektedir. Çalışmalarda anatomi dersinin yeterli ve verimli olduğunu söyleyen çoğunluğa karşı ders saatlerinin artırılması gerektiğini düşünenlerin de olduğu görülmüştür. Yaptığımız çalışmanın uygulanmakta olan anatomi eğitim modellerinde yapılacak iyileştirmelerde örnek olacağını ve katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

1. Özdemir ST. Tıp eğitimi ve yetişkin öğrenmesi. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2003; 29 (2):25-28.
2. The Edinburgh Declaration. World Federation for Medical Education. Lancet 1988; 464.
3. World Federation for Medical Education. Medical curricula in European countries report 1999; pp 234.
4. WEB (2016). <http://www.uteak.org.tr/uteak/tepdad/4> (10.09.2017).
5. Özdemir ST. Tıp eğitimi ve standartlar. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2005; 31:133-137.
6. Derbay İF, Gürel M, Erpek S, ve ark. Tıp eğitiminde tam entegrasyona doğru: Mendere deneyimi. Toplum ve Hekim 2001; 16:23-25.
7. WEB (2016). http://tip.erciyes.edu.tr/entegre_sistem.asp. (09.09.2017).
8. Yılmaz S, Susar H, Karaca İ, ve ark. Anatomi eğitimi üzerine araştırma görevlilerinin görüşleri. Bozok Tıp Dergisi 2017; 7:35-40.
9. Acuner AM, Yalçın M, Ersoy M, ve ark. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi anatomi dersine ilişkin öğretme-öğrenme sürecinin değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası 1999; 52:211-216.
10. Ögetürk M, Kavaklı A, Kuş İ, ve ark. Tıp öğrencileri nasıl bir anatomi eğitimi istiyor? Tıp Eğitimi Dün-yası 2003; 10:7-14.
11. Sindel M, Şenol Y, Gürpınar E. Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesinde anatomi eğitiminin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi. Tıp Eğitimi Dünyası 2008; 28:31-36.

12. Gözil R, Özkan S, Bahçelioğlu M, ve ark. Tıp Eğitimi Dünyası 2006; 23:27-32.
13. Tuygar ŞF, Kuş İ, Saygılı Ö, ve ark. Tıp Fakültesi öğrencilerinin anatomi eğitimine yönelik memnuniyet düzeyleri ve ilgili değişkenlerin incelenmesi. Tıp Eğitimi Dünyası 2015; 42:5-11.
14. Atay E, Çınar Ş, Bozkurt Ö, ve ark. Dönem 1 öğrencilerinin sosyo demografik özellikleri ve anatomi eğitimi hakkındaki düşünceleri. Sağlık Bilimleri Dergisi 2016; 25:24-28.

